

Boljši rezultati

Rezultati poslovanja kmetijskih zadrug so v letu 1955 boljši kakor v letu 1954 tako po obsegu kakor tudi po strukturi poslovanja.

Nova usmeritev poslovanja kmetijskih zadrug na kmetijsko proizvodnjo in odkupno dejavnost je dala dobre rezultate, kar je razvidno iz zaključnih računov za leto 1955.

Vsi dohodki kmetijskih zadrug so se povečali za 14 odstotkov, povprečni dohodki po zadruzi pa za 23 odstotkov, kar očitno dokazuje izredno uspehe v racionalizaciji poslovanja. O tem priča tudi udeležba dobička v vsem prometu, ki se je od 8,6 odstotkov v letu 1954 dvignila na 11,2 odstotkov v letu 1955.

Pomembna je sprememba v strukturi poslovanja zadrug. Udeležba kmetijstva je porasla od 9 odstotkov na 12 odstotkov, odkupa od 18 odstotkov na 21 odstotkov in obrti od 9 odstotkov na 12 odstotkov, kar kaže, da se je že od leta 1955 začela spreminjati orientacija posameznih dejavnosti.

Dobiček kmetijskih zadrug se je povečal za preko 50 odstotkov v primerjavi z letom 1954. Dobički z zneskom 4.500 milijonov din predstavljajo že tako veliko vsoto, da se — ob pravilni usmeritvi na investicijske kredite — zadruge že lahko usmerijo na investicije in tako razširijo svojo dejavnost, zlasti pa lahko rešujejo probleme pospeševanja kmetijske proizvodnje, prometa in predelave kmetijskih pridelkov.

Zaključni račun kmetijskih zadrug za leta 1954 in 1955 kaže, da je dobiček iz kmetijske proizvodnje pač najmanjši in da je prav na tem sektorju največ izgub, kar priča o še zelo slabi organizaciji dela v tistih obratih, ki služijo pospeševanju kmetijstva in o težnji, da zadruge nudijo svojim članom in celo nečlanom usluge pod lastno ceno.

Razdelitev skupnega dohodka se opravi za zadruge kot celoto. Zvezni davek na dobiček ni treba plačati, če zadruge na del dobička odvajajo za investicijske sklade; praviloma so zadruge oproščene tudi drugih družbenih obveznosti, kar ima lahko tudi negativne posledice, če ne delajo analize poslovanja zadruge in ni dobro organizirane revizijske službe. O tem najbolj prepričljivo govorilo še vedno velike izgube in primanjkljaji v kmetijskih zadrugah. Naj si bo položaj v letu 1955 v primerjavi s preteklim obdobjem še tako ugoden, revizija in pomoč zadružnemu finančnemu poslovanju vendarle niti za trenutek ne smeta postati šibkejši.

Še vedno ni na razpolago dovolj elementov za podrobnejšo analizo poslovanja kmetijskih zadrug. Vendarle lahko na podlagi omenjenih sestavin ugotovimo, da so dosegle pomembne napredek. Dosedanje letošnje gibanje v poslovanju kmetijskih zadrug priča o tem, da bodo letos uspehi še večji. Pravitako pa tudi opozarjajo, da pomanjkljivosti še niso odpravljene.

M. I.

Spremembe regresov za nakup umetnih gnojil

Zvezni izvršni svet je izdal odločbo o spremembah regresov, ki jih dobe kmetovalci pri nakupu umetnih gnojil. Po tej odločbi je v letu 1956/57 vpeljana, namesto dosežanih dvojnih cen, enotna cena za umetna gnojila.

Torej so cene gnojil domače proizvodnje v gospodarskem letu 1956/57 za 44% do 121% višje od lanskih nižjih regresiranih cen (regres A), medtem ko so za 6% do 40% nižje od lanskih višjih cen (regres B). Nove cene uvoženih umetnih gnojil so za 56 do 150% višje od lanskih nižjih cen, za 4 do 23% pa nižje od lanskih višjih cen.

Novi sistem regresa ima pred lanskim sistemom dvojnih cen naslednje prednosti: novi sistem enotnih cen daje kmetovalcem pobudo za uporabo umetnih gnojil za vse kulture, kar ni veljalo za prejšnji regres, ko je kmetovalec dobil gnojila po nižjih cenah samo za tiste kulture, ki jih je kontrahirano. Po novi odločbi pa prodaja in uporaba umetnih gnojil ni vezana na kontrahiranje ali na kmetovalčevo obveznost, da izroči v zamenjavo svoje pridelke. To pa seveda ne pomeni, da bo zdaj kontrahiranje odpravljeno. Nasprotno, kontrahiranje bo še vnaprej dajalo kmetom pobudo za povečanje kmetijske proizvodnje s tem, da jim bo kmetijska služba omogočila uporabo vseh agrotehničnih in drugih ukrepov z namenom, da bodo dobili čim večji pridelok.

Nove cene so za kmetovalce ugodne. To najbolje vidimo, če primerjamo pregled cen umetnih gnojil in kmetijskih pridelkov s predvojnimi cenami.

Indeks novih cen umetnih gnojil nasproti cenam leta 1938

610

Indeks cen kmetijskih pridelkov leta 1955 nasproti cenam leta 1938

2.271

Cene kmetijskih pridelkov so danes dosti višje. Iz tega pa izhaja, da danes kmetovalec lahko za isto količino pridelka kupi tri in pol krat več umetnih gnojil kakor pred vojno.

Da bi videli, kakšni so končni

200 kg N gnojil po 15 din = 3.000 din
200 kg P gnojil po 11,5 din = 2.300 din
100 kg K gnojil po 11,5 din = 1.150 din
500 kg gnojil 6.450 din
500 kg pšenice po 25 din = 12.500 din

Povečan donos slame (800 do 700 kg na hektar) lahko poplača stroške pri uporabi gnojil (prenos, trošenje itd.).

Gornji podatki kažejo, da znaša rentabilnost uporabe umetnih gnojil po novih cenah ob tako povečanem donosu 100%.

Količina gnojil	Cena gnojil	Znesek
250 kg N gnojila	15,0	3.750
300 kg R gnojila	11,5	3.450
150 kg K gnojila	11,5	1.725
700 kg gnojil (mešanih)		8.925
700 kg koruze po 30 din		21.000

(Tudi tu se s povečano količino koruznice lahko poravnajo stroški uporabe gnojil).

Tako za vsak dinar, ki ga damo za umetna gnojila, dobimo s povečanim donosom 2,5 din all

rezultati, ki jih daje uporaba umetnih gnojil, in dokazali, da so njihove cene realne, ali primerne za kmetovalce, bomo podali nekaj podatkov o rentabilnosti, ki jo je mogoče doseči z uporabo umetnih gnojil, na primer pri pšenici in koruzi.

Če vzamemo, da z uporabo enega kg umetnih gnojil povečamo donos pšenice za en kg, tedaj pridemo do naslednje višine rentabilnosti na vsakem hektarju:

Tudi pri koruzi lahko pričakujemo, da se bo pri uporabi 1 kg umetnih gnojil donos povečal za 1 kg. Če bomo uporabili na primer naslednje količino gnojil, bomo dosegli naslednjo rentabilnost:

od vsakega hektara po 14.075 din več.

Podobno povečanje donosa ali dohodka, ponekod pa se celo več, lahko dosežemo tudi pri industrijskih rastlinah, zelenjavi in

krmnih rastlinah. Tako so večkratno izplačana kmetijskim organizacijam in kmetovalcem uporaba umetnih gnojil po novih cenah, ker jim omogoča, da dosežejo ustrezno rentabilnost. Zato bi bilo treba pri jesenski setvi umetna gnojila čimbolj uporabljati.

Tako in celo še večjo rentabilnost pa seveda lahko dosežemo samo, če ta gnojila pravilno uporabljamo, to se pravi, če za vsako kulturo uporabljamo tista gnojila, ki ji najbolj ustrezajo, če gnojila pravilno kombiniramo in če na določeni površini uporabimo ustrezno količino gnojil itd. Vse to pa je odvisno v prvi vrsti od dela kmetijske službe, to se pravi, od pomoči, ki jo daje kmetovalcem pri uporabi umetnih gnojil. Kmetovalci zvečine še vedno ne znajo prav uporabljati umetnih gnojil, zato pa se jih branijo.

Treba je prav tako opozoriti na napačno navado mnogih kmetovalcev, da uporabljajo vedno samo dušična gnojila. Brez uporabe tudi drugih gnojil ni mogoče doseči takega donosa, kot bi ga sicer lahko, če bi vsa gnojila dobro kombinirali.

Na koncu je treba poudariti, da imajo zadruge veliko vlogo pri odpravljanju konzervativizma pri kmetovalcih in njihovoga nezaupanja do umetnih gnojil. Zadruge morajo prav tako preskrbeti zadostne količine umetnih gnojil za jesensko setev, ki je pred vratmi, kajti letos bo treba precej povečati uporabo teh sredstev in jo razširiti tudi na nove predele.

Neobdelane površine v kmetijstvu

V naši državi kmetijska proizvodnja ne zadošča potrebam. To pa zategadelj, ker se je zelo povečalo število in spremenila struktura prebivalstva, medtem ko kmetijska proizvodnja stagnira ali celo upada. Pridelk naših glavnih vrst žita, koruze in pšenice, se je zmanjšal v primerjavi s predvojnimi obdobjem. Povprečni letni pridelok pšenice in koruze daje, v primerjavi s predvojnimi desetletnim obdobjem 1930 — 1939, naslednjo sliko:

V obdobju od leta 1930 do 1939 (povprečje) pridelok pšenice 235.909 vagonov in 422.282 vagonov koruze; v obdobju 1947 do 1953 pa 214.059 vagonov pšenice in 334.195 vagonov koruze.

Ne da bi se mudili pri vzrokih takšnega stanja, moramo opozoriti na pojav zastajanja proizvodnje zaradi — razen drugih okoliščin — skrčenja obdelanih površin.

Koliko zemljišča je ostalo neobdelanega

Toda, pridelok zaostaja delno tudi zato, ker je vsako leto več površin neobdelanih. To postaja za naše kmetijstvo čedalje hujši problem. Neobdelanih površin smo imeli:

v gospod. l. 1952/53	358.000 ha
v gospod. l. 1953/54	416.000 ha
v gospod. l. 1954/55	426.000 ha
v gospod. l. 1955/56	575.000 ha

Letos so na tako povečanje neobdelanih površin vplivale neugodne vremenske razmere v času jesenske in pomladanske setve. V gospodarskem letu 1953/54 so imela neobdelanih površin:

privatna posestva	369.000 ha
zadružna posestva	9.500 ha
splošnodružbena	37.000 ha

Glede na skupno površino ornic so znašale neobdelane površine na privatnih posevkih okrog 6 odstotkov, na zadružnih okrog 3 odstotke in na splošnodružbenih pa okrog 9 odstotkov. Torej je bilo relativno največ neobdelanih površin na splošno-družbenih posevkih — državnih kmetijskih posevkih (predvsem zaradi močvirnatih površin), potem na privatnih, najmanj pa na zadružnih.

Kaj bi lahko dobili z obdelavo teh površin

Če bi iskali vzroke za tako stanje, bi verjetno ugotovili, da je eden glavnih vzrokov ta, da so tisti kmetovalci, ki so našli zaslužek izven svojih posestev, zamenjali njihovo obdelavo. Razen dohodkov s svojega posestva so imeli še vse tiste ugodnosti, ki jih uživa delavski razred. Dejanjsko jim posestvo sedaj koristi samo kot postranski vir dohodkov.

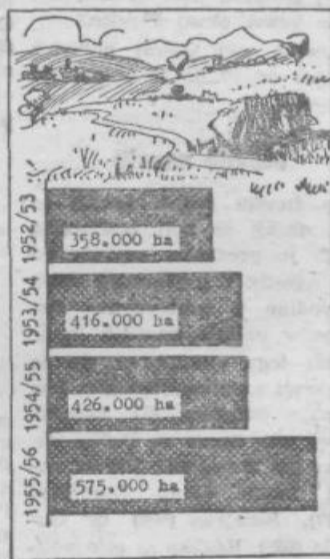
Koliko škode prinašajo našemu

kmetijstvu neobdelane površine, nam dokazuje naslednji račun: če bi 450.000 ha, kolikor približno ostane neobdelanega zemljišča posejani na primer s koruzo ali pšenico, bi ob povprečni letini dobili okrog 60.000 vagonov pšenice ali 85.000 vagonov koruze. V zadnjih petih letih pa uvažamo okrog 60.000 vagonov pšenice na leto.

Vsekakor ne bi smeli pustiti tega vprašanja v nemar. Družba ima pravico kontrolirati, kako se zemlja izkorišča, ne glede na to, kdo je njen lastnik. Če že začasno osvobajamo davka tiste kmetovalce, ki kultivirajo določene nerodovitne parcele, zakaj bi potemtakem trpeli, da ostanejo zemljišča neobdelana, kar povzroča skupnosti veliko škodo.

Velike površine prah

Pridelok se precej zmanjšuje tudi zategadelj, ker ostajajo velike površine pod praho. To je zastarela in primitivna oblika tako imenovanega »počitka« zemljišča. Če bi to zemljišče posejali z živinsko krmno, zlasti z leguminozami (detelja, lucerna, grahovka), bi imeli večkratno korist: tako zemljišče bi se »odpočil«, obogatilo bi se s hranljivimi snovmi, sebi pa bi zagotovili velike količine dobre živinske kreme. Pod praho ostane vsako leto okrog 250 tisoč orne površine, ki bi, če bi jo posejali z leguminozami,

Nezasejane površine od l. 1953 do 1956

lahko dala na leto okrog 100 tisoč vagonov prvovrstne živinske kreme, s čimer bi lahko prehranili milijon glav živine. Morali bi vsekakor proučiti, kako bi lahko kmetijske zadruge in skladi za pospeševanje kmetijstva dali vzpodbudo za zmanjšanje prave.

Inž. P. Markovič